

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjezőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HÍRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adtatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz.

A Székelyföld mentő- eszközei.

Irta: Borszék Soma, nyug. min. tanácsos.
I.

A Budapesten lakó székelyek különböző társaskörökben csoportosult tagjait, nagy mértékben foglalkoztatja a „Székely-Udvarhely“-ben közelebről megjelent két hirlapi cikk, melyek közül az egyik a most pusztított tűzvészre, a másik pedig: Székelyudvarhely városnak központi fekvése és fejlődési képessége alapján, az egész székelység fajbéli és közgazdasági érdekeinek egyesítésére vonatkozik.

A tüzeset különösen foglalkoztatta a budapesti Székely társaság tagjait. A belügyminiszterium tűzrendészeti osztályának egyik tisztviselőjét, a földmivelésügyi miniszterium vizsgai osztályának egyik tagját, kik mindnyájan egy vízvezetési mű berendezésének lehetőségét és szükségét tárgyalták.

A budapesti székely szellemi munkások körének helyiségeiben és a magyar mérnök és építész-egyletben, hasonlóképpen a tüzeset alkalmából Székelyudvarhely város utcáinak rendezését és a város szabályozási ügyét is megvitatás tárgyává tették.

A másik hirlapi cikk, mely Székelyudvarhelynek, mint központnak fejlesztését tárgyalja, még nagyobb érdeklődést keltett, mert ez nem foglalja magában csak a prózai „ivóvíz“ beszerzésének helyi érdekű kö-

vetelményeit, hanem közgazdasági érdekeink és különösen keleti kereskedelmünk érdek-
képviselőletének tanácskozás és fejlesztés tárgyát kell, hogy képezze.

De ezen kérdés nagy nehézségekbe ütközik. A csikiak Tusnádot mondják a székelység központjának, némelyek Marosvásárhelyet, a háromszékiek Sepsiszentgyörgyöt, csak a szerény Székelyudvarhely halgatott eddig. A most említett hirlapi cikk jelzi, hogy tényleg mégis csak Székelyudvarhely van a Székelyföld közepén, honnan közvetlen vasuti összeköttetéssel, sokkal közelebb hozhatjuk: a négy székely vármegyét egymáshoz, mint a Székelyföld bármelyik más pontjából s miután a székelység tömörülése elsőrendű mentő-eszközt képez, ezt a székely várost kell kitarató és hazafias munkával oda fejleszteni, hogy belső intézményeiben legyen tényleg a Székelyföld fővárosának tekinthető.

Ezért csak helyeselni tudjuk és őszinte hazafias szeretettel üdvözljük: az udvarhelyieket új életre ébredtük hajnalán.

Szolgáljon a létért való küzdelemben vigasztalásul, hogy a Budapesten lakó székelyek nagy érdeklődéssel és megérdemelt figyelemmel kísérik Székelyudvarhely azon törekvését, hogy újabban megindított mozgalmuk eredményre vezessen.

Az elősoroltakból láthatólag a Székelyföld legelső mentő-eszközének azt kell tekinteni, hogy Székelyudvarhely központtá emeltessék s belső berendezése által ezen székely város fejlődését olyan irányban

kell befolyásolni, hogy a székely vasutak kiépítése esetében, Székelyudvarhely mint központ, a másik három Székely vármegye fővárosaiból könnyen megközelíthető legyen.

Székelyudvarhelynek mint központnak további fejlesztésére hatalmas eszköz lenne, ha egy palotát közgazdasági érdekeink képviselőletére a budapesti Kereskedelmi Részvény Társulat rendelkezésére bocsátana, mely a kormánytól nyert szubvenció mellett most a székely kamara kiküldöttének társaságában, várja, hogy a székely házi iparcikkek elhelyezésére valahol egy árucarnokot létesítsen és a keleti piacok szükségleteinek megismertetésére egy mintatár berendezésének eszméjét lehetővé tegye. Önként értendő, hogy közgazdasági ügyeink további fejleményeikben maguk után vonják egy ipari és kereskedelmi iskolának létesítését és egy magyar ügynöki hivatal felállítását a Fekete-tenger constanzai kikötőjében, melynek kebelében, egy munkaközvetítő osztály rendezze ipari és kivándorlási ügyeinket. Erről azonban később fogok beszélni, a székely vasutak kiépítése tárgyalásánál.

A székely kongresszusok eszméjéből kifolyólag az egymás iránti érdeklődés ébrentartására okvetetlenül szükséges, hogy a négy székely vármegye értelmiségének legyen valahol egy alkalmas találkozó helye, mert a régi nemzeti gyűlések mintájára, szabad ég alatt, lóháton, egymásnak légyottot adni és a székelység közös sorsa telt tanácskozni nem lehet.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

Udvarhelyi ételek.

(Farsangi csevegés.)

— A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája. —
— Irta: Fülei Sz. Lajos. —

Amig viharos idők nehéz felhői nem borultak a szép Székelyföldre, a vendégszeretet is élénkebben sugárzott. A kapuajtóra nem tettek zárt; azon csak valamiféle fakilincs szerepelt. A kuriák, udvarházak, paplakok kapuit rendszeren be sem tették. „Vendégért látszott mosolyogva kinézni“ . . . A székelyek naiv, szerető lelke, eredeti gondolkozása beszélt a kapufelírásokban:

Jószívű, hiv barát,
Kapumon bejöhetsz!
Álnok, hizelkedő,
Előtte elmehetsz!

Annyi bizonyos, hogy székely-vendégszeretet ellen — mint Horváth Gyula mondja — még senkisémmé panaszkodott; ha valaki egyszer a székely ember szívességét élvezte, ételeit ette, soha el nem felejt, mert a Székelyföldön kívül alig főznek tisztább és jobbízű ételeket.

Valahányszor olyan emberekkel találkozom, aki valamikor Székelyudvarhelyen diákoskodott, mindig beszéd tárgyuk a jó székelyudvarhelyi koszt is. Igaz, hogy a jövő jóllakás reményével koplaló diákeletben, mikor meglehetősen jóllaktunk, de kevésbé jóllaktunk — egészen másképp izlik az étel, de ide-oda hányt sorsunk bő tapasztalatai arról győznek meg, hogy legjobb falat a „hazai“.

En, aki — melleleg és szerényen legyen mondva — fenséges és kegyelmes urakkal (ha cserenyés tából nem is) egy asztalnál akárhány-szor ettem, azt tapasztaltam, hogy a jó székely ételeknek ott sincs párja. Csak a szervirozásban láttam figyelemreméltó dolgot. De hát nem széppel, hanem jóval főzik a káposztát. Az is bizonyos, amit valahol olvastam, hogy még a barom sem kívánja, hogy szép legyen a virág, melyet főljal.

Egyébiránt ebben a tárcában a magam guszúsáról beszélek. Az egyéni izlést semmiféle paragrafus nem korlátozhatja. Olyan szabad, mint a gondolatom. Kérek azonban bárkit is, nehogy valami — Omnia propter esum et nihil propter Jesum-féle — inyenc embernek tartson, amikor most a farsangi időhöz stilszerűen, az ételekről elmélkedem. Itt is áll, Primum vivere, deinde philosophári. Az élet és egészség első feltétele, a jó és célszerű táplálkozás. Lényeges dolog tehát a gyomor. Ez a test gépezetében a kázn. Ha nem adunk táplálékot, megáll; ha nem adunk eleget, lustán mozog; ha sokat adunk, baja lesz.

Budapest szalámijáról, Debreczen szalonájáról, Szeged halászléjéről, tarhonyájáról, a Szepesség hentes-készítményeiről, Soroksár kenyéréről, Miskolcz kocsonyájáról, az Alföld turócsuszájáról, Pozsony mákos-diós patkójáról híres. Jó káposztát készítenek Kolozsváron, Tordán cigánypecsenyét, Szamosújváron dalauzit, hurutot, Kézdivásárhelyen mézespogácsát, Szebenben fehér péksüteményeket . . . Hát Székelyudvarhely, mit produkál a gasztronómia terén?

Minden jót, amikor azt mondom, hogy gazdaszonyainak nincs párja sehol az országban.

Mikor Kiss Gergely a székelyudvarhelyi kolégium alapját megvetette — saját vallomása szerint — az egész városon egyetlen papusos, egyetlen esernyős nő volt (lásd Vasárnapi Ujság 1854-34. számát). Megengedem, hogy így volt és hogy a szép székelyszöttek rokoja mellett nem jártak külföldi mousseline, moille ruhákban s nem igen ismerték a piquet, creton, satin s tudja a jó Isten miféle szövötteket, de az bizonyos, hogy nagy gazdasszonyok lehettek, akik ami édesanyáinkban oly kitűnő szakácsnőkkel ajándékozták meg az újabb időköt.

Ezek a derék gazdasszonyok nemcsak söpörték, hanem törültek is . . . aztán főztek olyan ételeket, hogy a fejedelmek is megirigyelhették. Mellettük a szászok messzo elmaradtak, az oláhoknak pedig gunyosan odavetették: *Nu stiu, mokanu, csej safranu!* Nem tudja a mokány, mire való a safrány! Csak a velünk szívvel-lélekkel rokonsodott örmény dicsekedhetik jeles konyhával, mert leányaitól, igen helyesen, mindig azt követeli: *„elsőbbben kiválóan tudjanak sütni, főzni, varrni és hogy erkölcsösök legyenek“.*

Ezek a jó gazdasszonyok nem a pletykák révén jöttek forgalomba, hanem jóízű főztjeikről emlegették őket. Tisztaság, komolyság volt eleganciájuk és nem a divat . . .

A mi diákeveinkben az udvarhelyi ételkészítmények közül messze kitűnt a *Csigabéles*. Nagy kezdőbetűvel írom, mert tárgyi tulajdonfőnév, amelyhez hasonló tán a világon sem volt. Igazi udvarhelyi specialitás. Tenyérsni nagysága, édes ordával készített, tepsziben pirosra kisütött tészta volt ez. Utcán, útfélen por nem szennyezte,

A székely kormánybiztosság állami intézménye nem bír oly hatáskörrel, mely a régi székely nemzeti gyűléseket pótolhatná.

Nagy szellemi munka áll előttünk. Székelyudvarhelyt csak a szellemi erők közreműködése teheti a székelység központjává és ezen szellemi munka terhet az értelmiség magára kell, hogy vállalja: az udvarhelyi gazdasági egyesület és a Székely-társaság tagjai, az önálló iparosok és kereskedők, a közigazgatási és állami tisztviselők, nagy áldozatot hoznak, midőn napi teendőik által lekötve, ilyen, évekig tartó hazafias munkára szánják el magukat; de ha a székelység ősi erejét a haza számára megakarjuk menteni, ezen küzdelmet „a létért” teljesíteni, hazafias kötelességünk. Jó példával meg kell törni a nagyközönség azon nemtörődömségét, mely a dolognak könnyebb végét veszi kezébe; meg kell győzni a polgárságot arról, hogy Székelyudvarhely városnak szükségképpen már bekövetkezett fejlődését ne tekintse csak az adózási terhek növelési szándékának, mert csak az fizet: akinek az adó tárgya meg van és ne tekintsünk mindig a jövőbe, mert közgazdasági küzdelmeink minden foglalkozási módnak megfogják hozni a pénzszerzés becsületes módjait.

Ezeket volt szándékomban a „Székely-Udvarhely”-ben megjelent két cikkre és bevezetésül megírni. Azonban még az elől említett budapesti testületek körében a szóban forgó két hírlapi cikkre nézve a következő megjegyzéseket, illetőleg nyilatkozatokat kell tudomásukra hoznom.

Előre kell bocsátanom azon általános tapasztalatomat, hogy kisebb városokban nem oszlanak meg a társadalom különféle rétegei oly nagy mértékben, mint például Budapesten. Mert kisebb városokban bármilyen irányban induljon meg a létért való küzdelem, minden téren, ugyanazon szerepvivők neveivel találkozunk. Nem így vagyunk Budapesten, hol a társadalom különböző csoportosulásai, habár ugyanazon eszme képezi az általános figyelem tárgyát: mindig más és más elemek viszik a vezérszerepet.

Az állami támogatás mellett képzett és

mert nem árusították cégérrel, mint a rossz bort. Felbőszült étvágygyal kerestük föl a „Bodrog-életen”, Miska bácsiéknál. Itt reggelizett, kaszinózott, barátkozott a katolikus és református diákság: a „lencsések” és „fuszujkások”, mint akkor tréfásan nevezték. Kár, hogy a Ferenczi család együtt a Csigabéles is eltűnt, mert aki ezt a pompás tésztát ette, még a halála napján is megemlegeti. Mikor abból jóllaktunk, a sófalvi székely emberkint „nem cseréltünk volna egy beteges császárrel es”. „Ut mihi praeteritos Jupiter repetat annos!”

Mihály bácsiéknál sütötték a híres „Miskacipők”-at is; hasított felén puha, fehér gyomrába cigánypecsenyét fektettünk és hagyományosan fennállva, csakis bicskával szelelte, költöttük el. Felért egy 3-4 fogású ebéddel is. Csodálatos jóíze volt. Nem tudom, ugy sütötték-e, mint Tordán a Laci-pecsenyét, melyet ott ölés után friss szeletekben, vastag sósvizbe tesznek s mikor a sóíz jól átjárja, csak akkor usztatják forró zsirban, mint a pánkót. Ebben az eljárásban van a cigánypecsenyék kitűnő ízének titka.

Híres mandulás kürtőskalácsot sütött Izsák Mihályné, a derék „espó főző” asszony. Aki ezt nem ette, ünnepe se volt. Lakodalmakban pedig inkább hiányozhatott a násznag, mint a kürtőskalács . . .

Kitűnő virslit készített Schusztér Hanziné. A „csakis” friss marha- és sertéshusból készült jó virsliezt szívesen megbocsátották neki a német nevéért.

Udvarhelyen készítik ma is az ország legpompásabb töltött káposztáját. A kolozsvári ugynevezett rakott káposzta bujjék el előtte. A Ki-

önállósított iparosokból álló „Székely Társaság” mult heti összejevetelében egy gyári munkás, aki ugylátszik a „Székely-Udvarhely” rendes olvasója — felvetette a vízhiány kérdését.

A közeli hegyekben található remek forrásvizek egyikéből jó víz zelle tudnak Székelyudvarhely utcáin a felállítandó közutakat ellátni. Ezen nagy munka könnyen volna a városi polgárok nagyobb megterhelése nélkül véghez viheto, ha a város a földmivelésügyi miniszteriumhoz folyamodna. Ennek vízjogi osztálya egy vízvezeteki mű berendezéséhez a szükséges előmunkálatokat az állam költségén elvégezhethné. Ha ezen mérnöki felvételek megvolnának, könnyen akadna vállalkozó, aki ötven évi törlesztés mellett kibocsátandó városi részvényekben biztosítható költségek megtérítése mellett, az egész munkát elvégezhethné, mi által Székelyudvarhely város polgárainak százados mulasztása helyre volna ütve; eltekintve attól, hogy a most pusztított, hasonló tüzvész eseteiben a tüzoltók nem volnának arra utalva, hogy a divatba jött borvizes palackok tartalmát használják fel tüzoltásra.

Soraim további folyamában megfogom indokolni az eddig rapszodikus felvetett eszmék megvalósításának szükségességét, sőt igyekezni fogok bebizonyítani azt is, hogy a székely vasutak kiépítésével nem teszünk meg mindent, még akkor sem, ha a vasut kiépítése helyes irányban vezetetik. A vasut a kereskedelmi közforgalom vérkeringésének egy szerve. Szükségünk van az egész szervezet erősítésére, de első sorban egy központ teremtésére, honnan az élet idegszállai kiindulnak s ez a Székelyföldön csak Székelyudvarhely lehet. Ezért foglalkoztam és fogok még foglalkozni Székelyudvarhely város fejlődésével.

A közigazgatási bizottság ülése.

A vármegye közigazgatási bizottsága folyó hó 10-én tartotta meg februári havi ülését kishalmgyi Hollak Arthur főispán elnökle alatt. A gyűlésen jelen voltak az előadók kivül: Jung-Cseke Lajos, Sándor Mózes, Lánckzy Sándor, Soó Gáspár, Menyhárt András bizottsági tagok. Szabó Gergely és dr Nagy Sámuel távolmaradásukat levélelleg igazolták. Sziklay P. Gyula tan-

rályhagón tul rendszeren rántással készítik a díbdáb darabokba gyalult és taposva savanyított káposztát, melytől az udvarhelyiek megcsömörölnek. — A káposztát a Székelyföldön általában fejekint kádakba rakva savanyítják. Éréskor a leszedett és megórmolyozott lapukból metéltek töltelék (hason izüt még sehohsem találtam) készülnek, melyekkel a jól megválogatott marha- és sertéshus a korondi cserépfazékba kerül sorjában Fözésnél a székelyek ritkán használnak vasedényt. Disznóléskor a töltött káposztába kásás vagy fodros hurkát, hájszélest, gömbücsöt is tesznek. Az így készített és megfözött káposzta tejföllel ellátva jut az asztalra s illatával agyoncsiklandozza az embert. A pép-ételekhez, kompotokhoz szokott német természetesen nem eheti ezt a káposztát. Itt se tudunk együttjárni. Egyszer egy halmi vágyó német barátomnak öngyilkossági eszközül a jó zsiros töltött káposztát ajánlottam. Nem mert nekifogni. Menten szörnyet halt volna.

Ez a töltött káposzta a székely lakomák tipikus és elmaradhatlan étele. Kisértő emléke minden székelynek, kit sorsa elvitt a Hargita környékéről. Még a nagy bujdosó székely Mikes Kelemen is megemlekezik erről. Rodostóban 1724. szept. 15-én nényéhez irt levelében ezt mondja:

„. . . A szépen irt levél az elmének ugy tetszik, valamint a számnak a kapros és tejföllel beborított káposzta . . . Erre tudom azt mondják: csak a káposzta neki! Azt ne csudája ked, mert egy nagy könyvet akarok írni a káposztáról. Legelsőbben is azt teszem fel, hogy azok a híres rómaiak, nem tudom mi okból, az orvos-doktorokat a városból kitiltották és kétszáz esztendeig csak a káposztával gyógyítottak min-

felügyelő betegsége miatt nem jelenhetett meg s ezért helyettesítésével a főispán dr Keith Ferenc aljegyzőt bizta meg. Az elnök rövid megnyitó szavai után dr Damokos Andor alispán terjesztette be havi jelentését a vármegye közigazgatásának állapotáról. A jelentés tudomásul vétetett. Barabás András úrv. elnök havi jelentéséből kiemeljük, hogy az ügyforgalom emelkedett, de javult az egyes elintézett ügyszámok mennyisége is. Január hóban gondnokság alatt állott 184 egyén, ügygondnokság alatt 583 egyén. A közigazgatási gyakorlatokká kinevezett Gergely Dénes az árvaszékhez osztottat be. Lengyel József dr terjesztette be ezután tiszti főorvosi jelentését, melyből meggyőződhetünk, hogy vármegyénk közegészségügye még mindig sok követelményt hagy fenn. Január hó folyamán vörheny járvány miatt két iskolát, kanyaró járvány miatt három iskolát zártak be ideiglenesen a vármegye területén. Ragályos betegségben elhalt a mult hó folyamán 19 egyén, ápolás alatt áll 109 egyén, akiknek betegsége vörheny, kanyaró és roncsoló toroklob. A vármegyei közokrházban meghalt 8 egyén, ápolás alatt áll 132 egyén. A jelentés tudomásul vétetett.

Ezután a kir. tanfelügyelő havi jelentése terjesztetett be, melyet tudomásul vettek s egyben az alispán indítványára kimondották, hogy az előforduló betegedési esetekre tekintettel felhívják a tanfelügyelőt, intézkedjék az iránt, hogy arra nem alkalmas időjárás esetén a temetésekhez az iskolás gyermekek ne vezettessenek ki. A jelentés szerint egyes iskolák részére a mult hó folyamán 75000 K állami segély, tanítók és tanítónők részére 18231 K fizetési pótlék osztottat ki.

Roediger Gyula kir. p. ü. igazgató helyettes jelentése szerint a mult hó folyamán egyes adóban 5426 koronával, bélyeg- és jogilletékben 10457 koronával, fogyasztási és italadóban 3981 koronával, dohány-jövedékben 2621 koronával folyt be több a kincstár részére, mint a mult év megfelelő hónapjában.

Azután tudomásul vették a kir. ügyész és a kir. főmérnök havi jelentéseit, valamint a törv. hat. kir. állatorvos jelentését is, mely szerint az állategészségügyi állapot vármegyénkben kedvezőbb fordulatot vett. Csupán az erkedi takonykór járvány ölt egyre veszélyesebb jelleget. A mult hóban kiirtottat 8 drb ló. A vármegye területén ragadós száj- és körömfájás nincs, miert is az állatvásárok tartása mindenütt megengedett.

Érdekes pontja volt még a gyűlésnek Daniel Lajos közgazdasági előadó havi jelentése, melyben azon vármegyénkre nézve serelemes körülményt emeli ki, hogy a brassói kulturmérnöki hivatal tőlünk igen távol fekszik s így a mi érdekeinket kellően felkarolni nem képes. Tekintettel a vármegye központi fekvésére, a kulturmérnöki hivatalnak Székelyudvarhelyre való áthelyezése iránt a szükséges lépések megtételét javasolja. A gyűlés kimondotta, hogy ezen észrevétel a közig. bizottság évi jelentésébe fog felvétetni.

denféle betegeket. De egyéb dicséretet nem mondanék s felöle, a nem elég-e, ha azt mondom, hogy *erdélyi czimer?* Hogyha pedig könyvem elkészül, azt akarom, hogy a többi híres aucturok közé számláltassam: mert ugyanis, ha az aranyról, ezüstől és egyéb metallumokról, drágafüvekről könyveket irnak, *miert ne irhatnék a káposztáról? holott száz font réznél jobb egy túl káposzta éh gyomornak.*

Ime, már a régi időkben is így megbecsülték a székely káposztát!

Vendégségben a káposzta hozatalakor meg lehet látni a vendégsereg fokozódó hangulatát. Régebben verses köszöntövel is cifrázták a dolgot:

„Haljunk szót uraim! nézze ki-ki ezt át,
Behoztam az áldott, jól töltött káposztát.
Ez a székelyeknek igazi étele,
Ebből a tányérját ki-ki rakja tele,
Sok jó hus van benne s terül el felette,
Áldja főzőjét, ki találjaig ette.
Mégis ha megenné ezt a plundrás német,
Csömörtől másnapra, a guta ütne meg.
Mi magyarok vagyunk, ha ettől betelünk,
Félve se jó felénk sirbavivő telünk . . .”

Ezt a töltött káposztát régentén még a külföldön tanuló ifjakhoz is eljuttatta a szülői szeretet. Ilyképpen a párisi, jeni, zürichi, okszfordi egyetemek is látták híres ételünket.

Hozzám is elhozta minden karácson ünnepe Székelykeresztúrról és én a kedves testvéri megemlékeztől áthatva, kiáltok föl:

Mit meg nem énekelt a költők kobza,
Légy üdvöz ételek királya — káposzta!

Ami általában az udvarhelyi kosztót illeti,

Végül kisebb folyó ügyek intézettek el s kiküldötték a közigazgatási bizottság évi jelentésének a március havi ülésig leendő elkészítésére, az érdekelt előadókon kívül Sándor Mózes, Jung-Cseke Lajos, dr Mezei Ödön, dr Nagy Sámuel bizottsági tagokat. Ezzel az ülés véget ért.

Krónika.

— Fővárosi levelezőnkől. —

Budapest, február hó 12-én.

Miről írjak előbb, ha nem az orosz—japán háborúról. A fehér cár, aki 1898 ban béke galamb alakjában mutatkozott be az öt világrész diplomáciája előtt, e hó 9 én megizente a háborút Japánnak. És japán, a sárga emberfaj legtipikusabb és leghatalmasabb képviselője, felvette az oda dobott kesztyűt. Igaz ugyan, hogy a szakításra közvellen okot a japánok adtak, de a hadizenet ténye az orosz hatalom számlájára írható fel. Mig e sorok megjelennek, már jó egynehány orosz és japán páncélos hajó fog nyugodni a Sárga tenger fenekén, ahová lesüllyesztették a modern hadviselés borzalmas eszközei.

Ez ma a világ szenzáció, melynek hatása megnyilvánul a földgömb minden országában és így nálunk is. A börzei derout hatása uralkodott e napokban a pénzpiacra s bizony akárhany millióst látni, kinek csak úgy gyöngyözik a veriték homlokán a háboru híreinek hatása alatt.

Mig ez a háboru foly Kelet-Ázsiában, nálunk szünetel a politikai csata. Bécsbe sereglettek össze a honatyák, hogy részt vegyenek a delegációban s addig nincs országgyűlés a dunaparti göth-palotában.

A delegációkról jut eszünkbe, hogy mig gróf Tisza István viszi az ország ügyeit előre, az ő otthonában mély gyászba borul a családja, özv. Tisza Lászlóné halála miatt.

Bizony mulandóság uralkodik a természet fölött. Meghalunk mindannyian, mint a hogy meghalt Piehler, a hazára vigyázó képviselő és elhal minden, még a legszenzációsabb esemény is.

Mit írjak még? Hogy nem tudták elfogni a Boda levélhordó gyilkosát, hogy most itélkeznek a vesztegetéssel vádolt Soós bíró fölött és feltalálták nem csak a rádiumot, de az életet visszaadó elixirt is? Minden csekély dolog a világot mozgó események tömegében, melyek, mint a kaleidoszkop képei változnak szemünk előtt s le-sujtanak anélkül, hogy mélyebb nyomot hagynának emlékezetünkben.

Mire megjelennek e sorok, talán már el is lesznek feledve az itt megírt dolgok. Mert rohan előre minden a maga útján s nincs ideje visszapillantani senkinek arra, ami csak rövid idő előtt is komoly gondolatokra kényszerítette a szemlélődő embert.

Művészeti események legfontosabbja a Nemzeti szalon kiállítása, hová elküldötték műveiket a legkiválóbb angol festő művészek, sőt a kiállítás valóságos nagy esemény jellegével bír, mert a kiállított művek az utóbbi század angol festőmű-

tiszta és izletes. Nemrég az „Ellenzék” hasábjain hirdetem, itt is azt zengem: *az egész országban nem főznek oly jól, mint Székelyudvarhelyen.* A leves erő, életeliksír, melylyel orvosaink gyógyítanak. Kötünek a szálak, bordászlaska, a csákos, turbolyás, tüdőstáska, májuszgombóc levelek; a lucskoskáposzta, zöldfuszujka, tárkonyos bárány, citromos csirkebecsinált; a disznó költségek, kocsonya, fatányéros.

Ha az ételkészítésnél az összhangzatot valami véletlen gikszer megzavarja, még három napig sem tud alunni az udvarhelyi jó gazdasszony. Legnagyobb ambíciója van érintve. Büszkének is a főztjükre ebben a rusnya generálzafos ételvilágban, mikor a legrejtelmesebb külföldi katyfolásokkal és plasztikus anyagtszakkal rontják a magyar konyha tekintélyét.

Fájdalom, e téren sem tudunk magyarok lenni. Az újabb kor „szelleme” a gazdasszony-ság terén is pusztít. Ma már a nők nagy része bonctani késért és nem a főzőkanálért lelkesedik. A csaknem természetellenesen követelt „egyen-jóság” révén odajutunk, mint az anekdota mondja: Egy ur ül a vasuti kocsiban, ki a szembeülő cigarettázó hölgyhöz így szól: *Asszonyom, hagyjon föl a dohányzással; gondolja meg, hogy férfi kocsiban ül!*

Ilyen nők otthonában szomorú konyha és mocskos gyerekek vannak. Egy ilyen nő mondhatta egyszer: *Ugy fő bennem a méreg!* Mire a férj megjegyezte: *Bezzeg otthon semmi sem fő...*

Hiába okoskodnak a modern felfogásokkal, divatos eszmékkel. A nő természetes, igaz rendel-

vészetének csoportos kiállítása gyanánt tekinthető. Mig nemzetünket így megbecsülik a külföldön, nevünknek dicsőséget szerez a kis Vécsey hegedű-művész. Ez a 10 éves gyermek diadal utban járja be a világot s Münchenben, Berlinben, Szt-Péterváron rendezett hangversenyeivel a jelenkor legnagyobb hegedű-művészenek bizonyult.

A magyar nemzet tehát újabban is adott a világnak egy nagy embert, vagyis egy leendő nagy embert, bizonyosságul annak, hogy nemzeti tulajdonságaink egy hatalmas és még ki nem élt őserőből fakadnak.

Színházokról nem írok. A régi repertoirt pergetik le valamennyien, azokat a darabokat, melyeket olyan jól ismerünk az utóbbi évek történetéből. Az a szellem pedig, mely e darabokban uralkodik, nem lelkesíti a krónikást. A krónikásnak új, nagy esemény kell s az ezen a téren — nincs. r. l.

Tan- és nevelésügy.

A községi és felekezeti tanítók fizetésrendezése. Temesvárról jelentik: A délmagyarországi tanítóegyesület Schenk Jakab elnök vezetése alatt tartott rendkívüli közgyűlésében mozzalmat határozott a nem állami tanítók fizetésrendezése tárgyában. Elhatározták, hogy feliratot terjesztenek a miniszterelnökhöz, a közoktatásügyi miniszterhez és az országgyűléshez, melyben kéri, hogy a községi és felekezeti iskolatanítók fizetése is egyenlő legyen az állami tanítók fizetésével, hogy az iskolafentartók által esetleg nem fedezhető hiányt az állam biztosítsa; kéri továbbá, hogy a terményfizetés megszüntetessék, iskolai igazgató csak a tanító lehessen és hogy a nem állami tanítók ugyanazon kedvezményekben részesüljenek, mint az államiak. Az egyesület felkéri az országos tanítóegyesület központi választmányát, hogy az ország összes egyesületeit a memorandum támogatására és egy monstre-küldöttség menesztésére kérje fel.

Külömfélék.

Igazgatói helyettesítés. Szakáts Zoltán polgármester elnök vezetése mellett szerdán d. u. a városi iskolaszék ülést tartott, a melyen az elhunyt L á z á r József helyébe ideiglenes igazgatónak egyhangulag G y e r k e s Mihály községi tanítót jelölték ki. Különben az üresedésben levő igazgató tanítói állásra, valamint az esetleg megüresedhet tanítói állásra mai számunkban már pályázatot hirdet az iskolaszék elnöke.

A vármegyei Népnevelési Egyesület évi rendes közgyűlését ma (vasárnap) d. e. 11 órakor az Uri Kaszinó helyiségében — tekintet nélkül a megjelentek számarányára — fogja tartani. Ismételt felhívjuk a tagok figyelmét e közgyűlésre.

Elhunyt pap. Laiber Antal oroshgyéji róm. kath. nyug. plebános munkás életének 76-

tesete a család és legszebb disze a gazdasszony-ság. Régen becsületsértésnek vették, ha valaki odavágta a nőnek: *Még egy rántást se tudsz csinálni!* Ma már a férfi-foglalkozás után tülekedő nők még előkelőségnek veszik, ha a főzésben való tudatlanságukkal cégérezik magukat. A fővárosi urhölgyek jutnak itt eszembe, kik közül az egyik falun a teheneket látva, így szólt: *Néz-zétek, milyen jámbor, szelid álatkák! Az ember nem is hinné, hogy ezek oly sok hamisított tejet adnak!*

Jókai Mór egy-egy régi visszaemlékezésében bizonyos meleg, fájó érzéssel emlékezik meg arról az időről, mikor Debreczenben nejevel Laborfalvi Rózával (székely volt) együtt vásárolta be a háztartási cikket a piacon és ez a nagy művésznő sajátkezüleg főzte meg a mindennapi ebédet. Emlékszem én is, hogy Udvarhelyen Ilyés törvényszéki bíró nem restelte a főznivaló húst megvásárolni és papirban hazavinni. Ezt ma is megteszik a gondos gazdák. Okos emberek. Ki-ki önmagát szolgálja ki legjobban.

Ha az asszonynak módja, kényelme, gusz-tusa úgy kívánja, hogy szakácsnőt tartson, ez el-len nem lehet kifogást tenni. De annyit föltét-lenül elvárhatni, hogy ily esetekben is jó gazd-asszony legyen és tudja, hogy mi és hogyan fő a fazakában.

Nálam nincs elsózott leves, kozmás főzelék, elégett pecsenye. Jóízű és tiszta minden. A feleségem főz; éppen úgy, mint az udvarhelyi derék nők, kikről dr Kassay Albert orvos azt tartja: *kinek jó gazdasszony feleség kell, menjen Udvarhelyre házasodni.*

papságának 48-ik évében, békével viselt rövid szenvedés után, e hó 11-én éjjel 11 órakor az Urban csendesen elhunyt. A megboldogult por-hüvelye f. hó 13-án déli 12 órakor az Orosz-hegyen végzett szertartás után Székelyudvarhelyre szállított és tegnap délután 3 órakor általános részvét mellett a vármegyei közoktatótól a róm. kath. temetőbe a családi sírboltba helyeztetett örök nyugalomra. Az engesztelő szent mise pedig holnap fog a plebánia templomban a Mindenható-nak bemutatni. Béke poraira!

Arviz veszély fenyegeti a Küküllő völgyében fekvő községeket a megindult jégzajlással. Így pénteken, 12-én reggel megindult a jég Bethlenfalva fölött s a torlódás magával sodorta dr Török Albert ny. főispán malom gátját. A víz kiáradt az utakra és a mélyebb fekvésű rétekre is. Az alispán intézkedésére kiszállt a helyszínére a kir. építészeti hivatal részéről Török Zsigmond mérnök és a járási főszolgabíró részéről dr Demeter Lőrinc, akik azzonnal hozzáláttak a nagy károkat okozó veszély elhárításához. Megfeszített munka árán sikerült a malmot megmenteni. Itt említjük meg, hogy a jégtorlaszok szétbontásához nem volt kellő mennyiségű dinamit készletben s távirati uton kellett rendelni Héjjasfalváról. Kívánatos volna, hogy ilyen esetek elkerülésére mindig tart-sanak készen dinamitot, nehogy nagyobb katasz-trófa következhessek be.

Tréfás estély. Ma lesz a tréfás estély, melynek az előkészületek alapján szép sikert jósolhatunk. Azt hisszük, hogy az idei farsangi mulatságok e legnagyobb szabású estélye, — mely egyszersmint a legutolsó is — magához fogja vonzani közönségünket. A Budapest-szálló termei már feldiszitve várják a közönség bevonulását s midőn e sorok megjelennek, kész a rendezés nagy munkája is. Őszintén óhajtjuk, hogy a játékonny cél érdekében minél számosabban vegyenek részt a mai estélyen, melynek ötletes rendezése sokkal többet fog nyújtani a közönségnek, mint a meynyit ígér.

Idegenek bejelentése. Városunk még főgöben levő rendezetlen ügyei között első helyen áll az a mindennap tapasztalt hiány is, hogy az idegenek szabályszerű bejelentését elhanyagolják s ezeket a bejelentéseket nem is igen követelik meg. Már magában azon körülmény, hogy magánhá-zakhoz érkezett idegenek, lakásváltoztatások stb. nem jelentenek be, az e tekintetben fennálló szabályrendeletet teljesen illuzoriussá teszi. Érte-sülésünk szerint vannak olyan vendéglők is váro-sunkban, melyek a beszálló vendégekről könyvet, jegyzéket, vagy bejelentési lapot nem vezetnek. Ilyen körülmények között városunk eldorádója le-het a gyanus existenciáknak s valóban csak a vé-letlennek lehet tulajdonítani, hogy ez a körülmény eddig nem okozott semmi bajt a rendőrségnek, melynek elsősorban lenne érdeke a bejelentések szigorú ellenőrzése.

A polg. önképző legközelebbi fillérestélyét folyó hó 22-én (hétfőn) változatos műsorral fog-ják megtartani.

Próba-bál. Tamás János aradi táncmes-ter f. hó 15-én (hétfőn) este tartja meg diák-növendékeivel próba-bálját a polg. önképző-kör nagytermében, melyre szívesen felhívjuk az ér-deklődők figyelmét.

Jelmez-estély. Régi idők kedélyes mulat-ságainak emlékei elevenedtek fel előttünk, mikor azt a minden ízében sikerült jelmezestélyt át-élveztük, melyet f. hó 10-én rendezett a jótékony nőegylet. Ez alkalommal a Budapest-szálló nagy színházterme nyílt meg a közönség előtt, hogy befogadja legszebb jelmezekben és dominóban megjelenő nagyszámú közönséget. A jelen vol-takat nem soroljuk fel külön-külön, mert részt-vett ezen a mulatságon tout Székelyudvarhely, sőt a megye egész társadalma, úgy hogy alig hiányzott valaki, akit mulatságainkon látni szok-tunk. Az estély bevétele 422 K 47 fillér volt, melyből tiszta jövedelem 286 K 7 fillér. Felül-fizettek Kabos Károlyné, Sterba Ödön 2—2 K, dr Válcsik Ferenc 6 K, dr Lukácsffy István, Cs. Szabó Kálmán 9—9 K, N. N. 3 K, özv. Török Pálné 1 K. — A mulatságon jelmezben vettek részt: dr Kovácsy Albetné (spanyol nő), Lestyán Margit (virág), Medgyes Emma (kalotaszegi lány), Daróczy nővérek (magyar lányok), Lányi Rózsika (pillangó), Hettyei Gabriella (postás lány), Hei-eszti (spanyol nő), Vajda Lajosné (virág), Roe-diger Melanie (virág), Perszián Erzsébet (cigánylány), Szent-Királyi Árpád (csikós). Ezenkívül mintegy harmincan különböző színű dominóban vettek részt, kiknek nevét természetesen nem tudjuk, sőt ha tudjuk sem árulhatjuk el. A mulatság

kezdetén a helyi cigányzenekar mulattatta a közönséget s igen szépen énekelt egy énekszámot Persián Erzs. Később tánc következett, mely a reggeli órákban ért véget.

— **Adományok a vármegyei múzeumnak.** Az alapítandó megyei múzeum gyűjteménye ujabban gyarapodott Barabás András árvaszéki elnök ur adományából 7 régi pénzzel s egy emlékéremmel, Boros Zsigmond adományából egy régi karddal és Leczner János adományából egy érdekes természettudományi tárggyal, mely adományokért az udvarhelyvármegyei múzeum-egyesület nevében köszönetet mondok Cséhely Adolf, muzeumi igazgató.

— **Elszámolás.** A f. hó 6-án (szombaton) megtartott deák-bál alkalmával felülfizettek: Doros Györgyné 30 K, Nagy Elemér, Gyárfás Endre 18—18 K, Dr. Horváth Károly 16 K, Dr. Bodolla Gábor, Konez Frigyes (Lugos), Dr. Imre Domokos, Sebessy Ákos (Segesvár) 10—10 K, Dr. Damokos Andor, Fábrián Józsefné, N. N., Vajda Ferenc, Becsek Aladár 6—6 K, Barcsay Károly, Gyertyánffy Gábor, Hann Károly, Márkon Antal, Menyhart András, Molnár Károly, Dr. Nagy Samu, Solymosy János, Szöllösi Samu 5—5 K, Fejes Áron, Lányi Imre, Sándor Mózes, Székely Dénes, 4—4 K, Gönczi Lajos, N. N., Morascher Hugó, özv. Szilveszter Dénesné, Varga Dezső 3—3 K, Csanádi Károly, Dr. Fodor Boldizsár, Fazakas József, Gál Jenő, Jánó Bela (Szászváros), Konez Arminné, Kónya Kálmán, özv. Kis Ferencné, Kovács Dániel, Lovass Aladár, László Domokos, ifj. Mezei Ödön, Robonyi Adolf, Dr. Ráczkó Samu, Solymosy Endre, Szabó Árpád, Dr. Szöllösi Ödön, Trattauer József, Dr. Urbányi István, Varga Jenő 2—2 K, Boda Gyula, Bendli Lajos, Demes Ferenc, Hein Pál, Zágonyi István, N. N. 1—1 K, László Jenő 20 fillért, Nagy Lajos, Szörnyü Bela 10—10 fillért. Összes bevétel: 670 K 72 fillér. Tiszta jövedelem: 272 K 32 fillér. A jelenvoltak névsorát a következőkben adjuk: *Asszonyok:* Bod Károlyné, Buda Gyuláné, Cseresnyés Emilné, Dr. Damokos Andorné, Demeter Károlyné, Demény Ferencné, Dolny Róbertné, Doros Györgyné, Fábrián Józsefné, Fejes Áronné, Felegyházi Antalné, Florián Gergelyné, Dr. Göllner Bélané, özv. Györfy Ferencné, Hein Pálné, Dr. Horváth Károlyné, özv. Jeney Albertné, özv. Kassay Endréné, Konez Arminné, Dr. Kovács Gáborné (Parajd), Dr. Kovács Albertné, Kovács Dánielné, Lányi Imréné, László Domokosné, Majer Jánosné, Molnár Károlyné, Müller Károlyné, Nagy Irma, Nagy Miklósné, Dr. Nagy Samuelné, Nevelics Edéné, Reisenauer Vilmosné, Solymosy Endréné, Jánosné és Lajosné, Szabó Andrásné, Gáborné és Domokosné, Szibian Györgyné, Szöllösi Samuelné, Tamás Albertné, Ugron Istvánné, Dr. Urbányi Istvánné, Vajda Ferencné, Wagner Lajosné, Zilman Jánosné, *Lányok:* Bence Biri és Vilma (H.-szentpál), Benedek Erzsike (Parajd), Bod Emma és Etelka, Buda Irénke, Demény Irénke és Mariska, Dobay Etelka, Fábrián Erzsike, Ferenczi Irénke, Margi, Rákhel és Zsófia, Felegyházi Mariska, Florián Mariska és Margit, Gotthárd Juliska, Györfi Ilonka, Hein Eszti, Jánosy Mariska, Konez Margit, Krasoroszy Szeréna (Gyulafehérvár), Lachnitt Mártha, Lántzky Margit, Lányi Rózsika, Léstyán Margit, Majer Margit, Molnár Margit, Müller Janka és Klára, Nagy Erzsike (Sz.-keresztúr), Nevelics Ilona és Irma, Pál Irénke, Pasku Irénke, Pánze Mariska, Ráduly Irénke, Reisenauer Jenni, Sándor Juliska (Kénos), Solymosy Ágnes, Szabó Erzsike Szibian Boriska, Szöllösi Irénke, Tamás Mártha, Vajda Piroska, Veress Irén és Irma.

— **Büvész-estély.** A városunkban időző büvész-társaság, melynek első előadása tetszésben részesült — f. hó 15-én (hétfőn) a Hungária-szálló éttermében változatos műsorral még egy előadást tart.

— **Nyilvános nyugtázás és köszönet.** A febr. 14-iki tréfás estély céljaira adakoztak: Ferenczy Istvánné: 10 liter bor, Fernengel Gyula 6 üveg leányka bor, Rösler és Gábor kereskedők: egy hordó sör, Kovács Kálmánné csokoládé, Szakács Károlyné 5, Haab és Heitz 5, dr. Damokos Andorné 3, Persián János 7, Virág Józsefné 5, Mezei Ibolyka 6, Florián Kristóf 7, Gyertyánffy Albert 3, Pap Zakor Endre 3, Gönczi Lajosné 2, Kassay Ignácné 4, Szentpéteri Gergely 4, dr. Valentsikné 2, özv. Bartha Károlyné 3, Szakács Zoltáné 7, Sterba Ödön 2, Madarász Veronika 2, Kassay Ákosné 4, Konez Arminné 6, Molnár Károlyné 5, Nagy Jánosné 5, Nagy Áronné 6, Dózsa Sárika 4, Mátéffy Domokosné 5, Nagy Gusztávné 3, Szakács Vilma 3, özv. dr. Kovács Mórné 2, Németh Albertné 1, özv. Istvánffy Lajosné 2, ifj.

Szakács Imréné 2, dr. Kovácsy Albertné 3, Bod Etelka 2, Barcsay Károly 3, Jánosy Gyula 9 darab tárgyat. **Pénzbeli adományok:** Szöllösi Irén, Becsek Aladárné 4—4 K, Hein Eszti 2 K, Sándor Gergelyné 1 K, Zárug Antalné, Moszer Vilmosné, Pfaffenhuberné, Miskolczy Károlyné, Vladár Ferencné 2—2 K, dr. Nagy Samuné 5 K, dr. Kassay Albert 4 K, dr. Soó Rezsőné, Schaffent Frigyes, Florián Kristófné, Steinburg Ottóné, Kovács Gergelyné 2—2 K, Nagy Ferencné, Ferenczy Ferencné 1—1 K. Fogadják a nemesszívű adakozók az ev. ref. leányiskola hálás köszönetét. Székelyudvarhely, 1904 febr. 13. Vajda Ferenc ref. pap, Madarász Veronika igazgató.

— **Homoródszentpálon** az ifjuság f. hó 6-án a község ház alapjára sikerült táncmulatságot rendezett. Összes bevétel: 98 K 90 fillér, kiadás: 24 K 24 fillér, tiszta jövedelem: 74 K, 66 fillér, mely rendeltetés helyére fordított. Felülfizettek: Sándor Ferenc főbíró 7 K 60 fillér, Imre Pál 3 K, Kiss Jenő 2 K, Ravasz Miklós 1 K 20 fillér, ifj. Dimén Dénes 1 K, Dombi Mózes, Tamás Sándor 80—80 fillér, Egyed Ferencné, özv. Török Józsefné, Szabó Mózes tanító, Tóth Sámuel 60—60 fillért, özv. Dimén Lajos, Pap Gábor 40—40 fillér, özv. Dimén Sándorné, Pálffy Ákos, ifj. Barta Mózes, Geréb Dávid, Béres József, Molnár Ferenc 20—20 fillér, id. Dimén Dénes és Imre András 10—10 fillér.

— **A rugonfalvi Olvasó és Önkepzőkör** f. évi február 6-án táncvigalmat rendezett. Tiszta jövedelem 68 K 18 fillér. Felülfizettek: Molnár János és neje 1 K, Kulcsár István 20 fillér, Kovács István 1 K, Kiss Kálmán 10 fillér, Bokor János 50 fillér, Nemes Jánosné 80 fillér, Kolcsár Mózes 10 fillér, Nagy Józsefné 10 fillér, Molnár Mihály 80 fillér, Baczó Lajos 50 fillér, Demeter Elek 50 fillér, Bancz József 80 fillér, Kiss Ferenc 10 fillér, Szőke Sándor 4 K, Pál Domokos 2 K, Fekete Gábor 30 fillér, László József 80 fillér, Szőke Károly 20 fillér, Szentannai Samuel 1 K 50 fillér, Gyarmathi Dezső 30 fillér, N. N. 2 K, Jakab Antal 70 fillér, Wila József 50 fillér, Balint Dániel 2 K, Pál Lajos 4 K 50 fillér.

Törvénykezés.

Bűnügyi főtárgyalás. A helybeli kir. törvényszék penteken mondott ítéletet Csérgő Balint székelyudvarhelyi lakatossegédnek a közelmúlt tűzvész alkalmával elkövetett lopás bűntettében. A btk. 333. és a 336 §. 5. pontja szerint minősülő lopás bűntette miatt, a 340. és 92. §-ok alkalmazásával 6 hónapi börtönrre ítélte a megítélt bűnt. Az ítélet jogerős és Csérgő Balint bűntetését nyomban megkezdette.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.

Szám 70—904.

Felhívás.

Egyesületünk felhívja azon gazdákat, akik arankamentes vetőmagot akarnak beszerezni, hogy ebbeli szükségleteiket községi előjárásai útján folyó hó 27-ig egyesületünkél jelentsék be.

Az ár az elérhető legalacsonyabb napi ár, mely 3 hónap alatt a szállítás után fizetendő. A kik az egyesületnek tartoznak, új hitelre nem számíthatnak addig, a míg tartozásukat be nem fizették.

Az egy községből jelentkezők egymásért egyetemleges kötelezettséget kell hogy vállaljanak s minthogy a bejelentés elfogadása a községi előjárásokra felelősséget ró, természetes, hogy azok csak hitelképes egyének jelentkezését fogadják el.

Székelyudvarhely, 1904 febr. 5.

Hollay Arthur,
elnök.

Hlatky Miklós,
titkár.

Gazdasági előadások. Az „Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület” ma (vasárnap) a következő ingyenes előadásokat fogja megtartani vármegyénkben:

14. **Fiátfalva, február 14-én:** „Hogyan gazdálkodjunk a tagosított birtokon” *Kozma Miklós.* „A len- és kendertermelésről” *Szász Ferenc.*

15. **Rugonfalva, február 14-én:** „Az állatgyógyászat köréből” *Brüll Adolf.* „Az időszerű gyümölcsstermelésről” *Kovács István*

Nyilt-tér*

(Másolat.)

33|2—904. B. szám.

Ő FELSÉGE A KIRÁLY NEVÉBEN!

Az oklándi kir. járásbíró mint büntető bíróság becsület sértés vétségével vádolt Pintyó József elleni bűnügyben az Ince Sándor magánvádló által emelt vád felett az Oklándon 1904. évi január hó 18-án Szász Ernő jegyzőkönyvvezető és terhelt személyes részvételével megtartott nyilvános tárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után a következőleg

ítelt:

Pintye József 43 éves, ev. ref. vallásu h. szentmártoni lakos, nős 1 gyermekkel, kisbirtokos, napszámos, irni, olvasni tud: bűnösnek mondatik ki az Ince Sándor m. kir. csendőr-örsvetető sérelmén elkövetett, s a btkv. 261. §. szerint minősülő becsület sértés vétségében, melyet az által követett el, hogy midőn magánvádló a kocsmában zajongókat csendre intette, tekergő, tetves és éhezettnek szidalmazta, — miért is a btkv. 261. §. alapján az 1892. évi 27. t.-c. 3. §-ában jelzett célra 15 nap végrehajtás terhe mellett ezen bírósághoz fizetendő, s behajthatatlanság esetén 3 napi fogházzal helyettesítendő Harminc (30) korona pénzbüntetésre ítéltetik. Elrendeltetik továbbá, hogy jogerőre emelkedés után ezen ítélet egész terjedelmében, indokaival együtt a „Székely-Udvarhely” című lapban elítelt költségére közzétételük.

Végül köteleztetik elítelt 10 K tanudiját magánvádlónak, úgy az eddig felmerült 2 K 94 fillér és a később felmerülő bűnügyi költségeket is az 1890. évi 43. t.-c. 9. §-ában meghatározott végrehajtás terhe mellett a kir. kincstárnak megteríteni.

Indokok:

Magánvádló Ince Sándor m. kir. csendőr-örsvetető részéről azon okból emeltetett vád Pintyó József terhelt ellen, mivel az őt a mult 1903. évi december 16-án a Kovács Lajos vendéglőjében azon okból, mert az ottan lármázókat csendre intette, tekergő, tetves és éhezettnek nevezte.

Vádolt tagadja a terhére rótt cselekmény elkövetését, melylyel szemben a kihallgatott Szász József és Kerekes András tanuk eskü alatti vallomása által beigazoltnak volt vehető azon körülmény, hogy vádolt tényleg a már megjelölt sértő szavakat használta.

Ezen cselekménye vádolttnak meggyalázó jellegénél fogva a btkv. 261. §. szerint minősülő becsületsértés vétségét alapítván meg, abban a tanuk vallomása alapján bűnösnek volt kimondandó, s tekintettel jókedvű ittas állapotára, mint enyhítő körülményre, mig ezzel szemben súlyosítónak volt vehető, hogy a sértést állami közeggel szemben, nyilvános helyen, egy korábbi köteletség teljesítéséből folyó bosszu miatt követte el, — mindezek figyelembe vételével a rendelkező részben kiszabott büntetéssel volt sújtandó.

Az ítéletnek hirlapban leendő közzététele a btkv. 227. §-án, a költségek megítélése pedig a B. P. 479. és 480. §-okon alapszik.

Kir. járásbíró, mint büntető bíróságtól. Oklánd, 1904. január 18-án.

Gidófalvy Benedek, s. k.,
kir. albiró.

A másolat hitelül.

Oklánd, 1904. febr. 6.

Joseph Gusztáv,
kezelő.

Nyilatkozat.

Alólírott júliusban egy éve mult, hogy Szentpétery Ferenc posta- és távirtdíszít urtól törvényesen és örökös en elváltam. Ennek ellenére Szentpétery ur közlebről nekem mégis éjjeli zenét adott s állitólag minduntalan azt beszéli, hogy engem vissza veszen és hogy én is visszamennék hozzá, csak szülőim akadályoznak ebben. Ezen hirtelések és fölösleges éjjeli zene különböző pletykáknak tesz ki engemet anélkül, hogy ilyesmikre részemről csak a legkisebb ok is adatott volna. Ismételen és ezuton is kénytelen vagyok határozottan kijelenteni, hogy minden erre

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

az ügyre vonatkozó állítás — légből kapott koholmány s részéről Szentpétery Ferencné soha sem leszek.

Székelyudvarhely, 1904. február 12.

Biró Irma.

szilárd és folyékony
Sarg-féle Szappan
Glycerin
a bőrt fehérré és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkitünőbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schaudlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

! Eladó vadászfegyverek !

Egy használt, de jó állapotban levő drilling (háromcsövű vadászfegyver) és egy 20 cal. serétes lancaster fegyver eladó. Cim e lap kiadóhivatalában.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Pénzt, sok pénzt, havonként 1000 koronáig kerekíthet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. Küldje be címét „E 452” jelleg alatt a következő címre: Annoncen-Abteilung des „Merkur” Mannheim, Meerfeldstrasse No 44.

Eladó szálloda. Nehai Kassay Domokos örökösei Székelyudvarhelyt, a Batthyány-téren levő, jelenleg: Központi szálloda, épületes telket szabad kézből eladják. Az eladás feltételei: Dr Kassay Albert városi tisztiorvos, mint az örökösök megbízottjánál megtudhatók.

Előkelő üzlethelyiség. Székelykeresztúrt, a piac-téren, egy üzlethelyiség, valamint 3 szoba, konyha, segédlakás és melléképületek kiadó. Bővebb felvilágosítást ad Benkő Mihály tulajdonos.

Közgyűlési meghívó.

A székelyudvarhelyi Bőrányagbeszerzési szövetkezet a Nagyméltóságú Kereskedelmi m. kir. Miniszterium 68616—903 számú leirata értelmében irányító közege közreműködésével **folyó évi február hó 21-én d. u. 3 órakor** a régi városháza nagytermében közgyűlést tart, melyre a T. részvényes tagokat tisztelettel meghívom.

Székelyudvarhely, 1904. február 13-án.

Orbán Dénes,
h. ig. elnök.

Tárgysorozat:

1. A szövetkezet felszámolásának kimondása
2. Intézkedés az elkövetett szabálytalanságok megtorlása iránt.
3. Határozathozatal Sigmond József székelyudvarhelyi lakos kérelme tárgyában.
4. Indítványok.

3—904. iskolaszéki szám.

Pályázati hirdetés.

A székelyudvarhelyi városi elemi fiú iskolánál elhalálozás folytán megüresedett igazgató tanítói állásra és az ennek betöltésével esetleg megüresedő osztálytanítói állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen állások valamelyikét elnyerni ohajtják, hogy ké-

pesítésüket, korukat és eddigi szolgálatukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám **folyó évi február hó 29-ig** nyújtsák be.

Az igazgató tanítói állás javadalmazása évi 1200 K fizetés és 240 K lakpénz, az osztály-tanítói állás javadalmazása évi 1000 K fizetés és 200 K lakpénz.

Ha az igazgató-tanítói állás az iskolánál már működő valamelyik tanítóval töltetik be, az osztály-tanítói állás azon pályázók közül fog betölteni, kik kérvényükben kijelentik, hogy esetleg az osztály-tanítói állásra is pályáznak.

Székelyudvarhely, 1904. febr. 11.

Szakáts Zoltán,
polgármester, iskolaszéki elnök.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált házi szer, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölőül alkalmaztatik köszvényénél, csúznál és meghűlésekénél.
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czímgjeggyel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legfőbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József,** gyógyszerésznél Budapesten.
Richter F. Ad. és társa,
céasz. és kir. udvari szállítók. **Rudolstadt.**

Kapható Székelyudvarhelyt: **Koncz Ármin** gyógyszerárban.

Ungváry László
(Czegledi) 300 holdas bortermő szőlőtelepének, továbbá gyümölcs- és szőlőiskolájának árjegyzéke megjelent, hol 5 krajczártól fellelő nemes csemeték, 2 forinttól fellelő sima és gyökeres szőlővesszők; továbbá — 10—18 forinttól fellelő sajáttermésű rendkívül finom újborok kaphatók Ezenkívül mindenféle gyümölcsfadonoz, akác- és gleditschia-csemeték.
Tessék árjegyzéket (borról is) megkérni.

Hitelt nyujtok

1—2—3 évre (kamat nélkül): városok, községek, megyék, vízszabályozó társulatok, mérnöki hivatalok, szövetkezetek, nagyobb uadalmak s más hitelképes testületeknek. A hitelnyújtás szőlővesszőkre és borra nem vonatkozik.

7998—903. tkvi. sz.

Hirdetmény.

Kadicsfalva község telekkönyvei (birtok szabályozás) tagosítás következtében az 1869 évi 2579. I. M. szabályrendeletkeztől képest átalakítottak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra, melyekre az 1886. évi 29. t.-c., 1889. évi 38. t.-c. és 1891. évi 16. t.-cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t.-cikkben szabályozott eljárás a tkvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatosítottak. E célból az átalakítási előmunkálat hitelesítése és a helyszíni eljárás Kadicsfalva községében **1904. évi március hó 14-én** fog kezdődni.

Felhivatnak az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg és a telekkönyvi tervezet elleni netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyvek végleges átalakítása után a téves bevezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

Mindazok, kik a telekkönyvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt elterjesztést kívánnak tenni: a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és elterjesztéseiket igazoló esetleges okirataikat mutassák fel.

Mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. évi 29. t.-c. 15—18. §-ai és az 1889. évi 38. t.-c. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szíval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa; mert különben ez uton jogait nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illeték elengedési kedvezménytől elesnek.

Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszünt követelésekre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve; ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmezzék illetve, hogy a törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezménytől elesnek.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1904. febr. 5.

MIHÁLY,

kir. tszéki egyes bíró.

— Kérje mindenütt a magyar gyártmányu Müller-féle (minden fajtájú) tentát, tuszt, pecsétviaszot és aquarell festéket.

Schicht-szappan
„szarvas” vagy „kulcs”
jeggyel
legjobb, legkládósabb s ennél fogva legolcsóbb scappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.
Mindenütt kapható!
!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

